

**“2016-2020-ci illər üçün İİV/QİÇS-lə mübarizə üzrə Tədbirlər Proqramı”nın
təsdiq edilməsi haqqında**

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI NAZİRLƏR KABİNETİNİN QƏRARI

“Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış” İnkişaf Konsepsiyası”nın təsdiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 29 dekabr tarixli 800 nömrəli Fərmanına əsasən, insanın immunçatışmazlığı virusunun (İİV infeksiyasının) törətdiyi xəstəliyin profilaktikası, diaqnostikası və müalicəsinin təkmilləşdirilməsi məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır:**

1. “2016-2020-ci illər üçün İİV/QİÇS-lə mübarizə üzrə Tədbirlər Proqramı” təsdiq edilsin (əlavə olunur).

2. Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi və digər aidiyyəti dövlət orqanları Tədbirlər Proqramının həyata keçirilməsini təmin etsinlər.

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri Artur Rasi-zadə

Bakı şəhəri, 17 fevral 2016-cı il

№ 63

Azərbaycan Respublikası Nazirlər

Kabinetinin 2016-cı il 17 fevral

Tarixli 63 nömrəli qərarı ilə

təsdiq edilmişdir

2016-2020-ci illər üçün İİV/QİÇS-lə mübarizə üzrə

TƏDBİRLƏR PROQRAMI

1. Giriş

BMT-nin İnsan İmmun çatışmazlığı Virusunu/Qazanılmış İmmun çatışmazlığı Sindromu (İİV/QİÇS) üzrə Birləşmiş Proqramının (UNAIDS) məlumatına əsasən, dünyada hər il orta hesabla 2,5 milyon insan İİV infeksiyasına yoluxur və 2 milyona yaxın insan bu xəstəlikdən vəfat edir. Bu səbəbdən İİV problemi dünya səhiyyə sisteminin qlobal problemlərindən biri olaraq, cəmiyyətin sağlam inkişafına təhlükə yaradır.

İİV-nin erkən aşkarlanmaması və profilaktik tədbirlərin vaxtında görülməməsi bu epidemiyanın sürətlə artmasına səbəb olur. Vaxtında tətbiq olunmuş müalicə İİV infeksiyasının QİÇS mərhələsinə keçməsinin qarşısını alır və yoluxmuş insanların ömürlərinin uzadılmasına imkan verir.

Azərbaycan Respublikasında İİV infeksiyası ilə mübarizə məqsədi ilə bu infeksiyanın aşkarlanması, profilaktikası və İİV-li insanların müalicəsi sahəsində mühüm tədbirlər həyata keçirilir. "İnsanın immunitet sistemində virusunun törətdiyi xəstəliklə mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2010-cu il 11 may tarixli 1001-IIIQ nömrəli Qanununun qəbul edilməsi bu infeksiyaya qarşı kompleks tədbirlərin həyata keçirilməsinə zəmin yaratmışdır.

Hazırda respublikada İİV infeksiyası ilə mübarizə aparən tibb müəssisələri şəbəkəsi mövcuddur. Son illər ərzində bu müəssisələrin maddi-texniki bazası gücləndirilmişdir. Respublikanın şəhər və rayonlarında 6 regional antiretrovirus terapiya mərkəzi yaradılmış və Respublika QİÇS-lə Mübarizə Mərkəzinin laboratoriya xidməti müasir avadanlıqlarla təchiz edilmişdir.

Azərbaycan İİV-yə yoluxma səviyyəsi aşağı olan ölkələr sırasına daxildir. Buna baxmayaraq, respublikada İİV infeksiyası üzrə epidemioloji vəziyyət ciddi nəzarətdə saxlanılır.

Ümumilikdə Azərbaycan Respublikasında İİV-yə yoluxmuş 4 mindən artıq şəxs qeydiyyatdadır. İİV infeksiyasının ölkədə yayılması əsasən yüksək risk qrupuna aid olan inyeksiya narkotik maddələrin istifadəçiləri hesabına baş

verir. Belə ki, ölkə üzrə İİV-yə yoluxmuş şəxslərin 57,8%-i inyeksion narkotik maddələrin istifadəçiləridir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 29 dekabr tarixli 800 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan 2020: Gələcəyə Baxış” İnkişaf Konsepsiyası”na uyğun olaraq hazırlanmış “2016-2020-ci illər üçün İİV/QİÇS-lə mübarizə üzrə Tədbirlər Proqramı” (bundan sonra-Tədbirlər Proqramı) bu xəstəliklə bağlı problemlərin köklü surətdə həlli məqsədi ilə profilaktik tədbirlərin həyata keçirilməsinə, xəstələrin davamlı müalicəsi üçün antiretrovirus dərman preparatları, qulluq və dəstəklə təmin edilməsinə, laboratoriya xidmətinin müasir avadanlıqlarla və reaktivlərlə təchizatına və bu sahə üçün kadrların hazırlanmasına yönəldilmişdir.

2. Tədbirlər Proqramının məqsədi və əsas vəzifələri

2.1. Tədbirlər Proqramının məqsədi Azərbaycan Respublikasında İİV infeksiyasının yayılma səviyyəsinin aşağı salınması, İİV-lə yaşayan insanların ömrünün uzadılması və həyat keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasıdır.

2.2. Tədbirlər Proqramının əsas vəzifələri aşağıdakılardır:

2.2.1. İİV infeksiyasının diaqnostikasının və müalicəsinin təkmilləşdirilməsi;

2.2.2. İİV-yə yoluxmaya yüksək riskli əhali qrupları arasında bu infeksiyanın profilaktikası məqsədi ilə zərərin azaldılması və digər profilaktik tədbirlərin həyata keçirilməsi;

2.2.3. İİV infeksiyası ilə bağlı ölüm hallarının azaldılması;

2.2.4. İİV-lə yaşayan insanların zəruri qulluq və dəstək xidmətləri ilə təmin edilməsi;

2.2.5. İİV-lə mübarizə sahəsində fəaliyyət göstərən tibb müəssisələrinin maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi;

2.2.6. İİV-lə yaşayan insanların dərman preparatları ilə davamlı təminatı;

2.2.7. İİV-lə mübarizə xidmətinin kadr potensialının gücləndirilməsi;

2.2.8. əhəlinin İİV-lə mübarizə sahəsində maarifləndirilməsi.

3. Monitoring və qiymətləndirmə

3.1. Tədbirlər Proqramı üzrə həyata keçiriləcək tədbirlərin əlaqələndirilməsini, monitorinqini və qiymətləndirilməsini Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi həyata keçirir.

3.2. Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi Tədbirlər Proqramının icrasına aidiyyəti beynəlxalq və qeyri-hökumət təşkilatlarının cəlb olunmasını təmin edir.

4. Tədbirlər Proqramının maliyyələşdirilməsi

4.1. Tədbirlər Proqramında nəzərdə tutulan tədbirlər müvafiq illər üzrə Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsinin "Səhiyyə" bölməsi üzrə nəzərdə tutulmuş vəsait dairəsində maliyyələşdirilir.

4.2. Tədbirlər Proqramının icrasının səmərəliliyini artırmaq məqsədi ilə kreditlər, qrantlar və Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə zidd olmayan digər maliyyə mənbələri cəlb edilə bilər.

5. Tədbirlər Proqramının həyata keçirilməsindən gözlənilən nəticələr

5.1. Tədbirlər Proqramının həyata keçirilməsindən gözlənilən nəticələr aşağıdakılardır:

5.1.1. əhali, ilk növbədə İİV-ə yoluxmaya yüksək riskli qruplar (inyeksion narkotik istifadəçiləri, nizamsız cinsi əlaqədə olan şəxslər, cinsi azlıqlar, məhkumlar) arasında İİV-nin yayılma səviyyəsinin aşağı salınması;

5.1.2. İİV-nin anadan körpəyə ötürülməsi hallarının qarşısının alınması;

5.1.3. erkən aşkarlanma, müalicə, qulluq və yardım vasitəsilə İİV infeksiyası ilə bağlı ölüm hallarının azaldılması və İİV-lə yaşayan insanların ömürlərinin uzadılması.

6. Tədbirlər Proqramının həyata keçirilməsi üzrə Fəaliyyət Planı

Sıra №-si	Tədbirin adı	İcraçılar	İcra müddəti (illər üzrə)
1	2	3	4
6.1. Proqramın həyata keçirilməsi üzrə təşkilati tədbirlər			
6.1.1.	İİV-yə qarşı mübarizə tədbirlərinin koordinasiyası və sektorlararası əlaqələrin gücləndirilməsi	Səhiyyə Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi, Gənclər və İdman Nazirliyi, Təhsil Nazirliyi	2016-2020
6.1.2.	İİV-lə mübarizə üzrə profilaktika, müalicə, qayğı və dəstək tədbirlərinin Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının tövsiyələrinə uyğun təkmilləşdirilməsi	Səhiyyə Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi	2016-2020
6.1.3.	İİV-li şəxslərin vahid elektron registri və məlumat bazasının yaradılması	Səhiyyə Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi	2016-2017
6.2. İİV əleyhinə müəssisələrin maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi			
6.2.1.	İİV-nin erkən aşkarlanması məqsədi ilə tibb müəssisələri nəzdində müayinə və məsləhət məntəqələri şəbəkəsinin genişləndirilməsi	Səhiyyə Nazirliyi	2016-2018
6.2.2.	İİV-lə mübarizə aparan tibb müəssisələrinin dərman preparatları, zəruri reaktiv, avadanlıq və ləvazimatlarla davamlı təminatı	Səhiyyə Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi	mütəmadi
6.2.3.	İİV-lə mübarizə aparan tibb müəssisələrinin qoruyucu vasitələrlə və steril tibbi ləvazimatlarla təmin edilməsi	Səhiyyə Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi	mütəmadi
6.3. İİV-nin profilaktikası, diaqnostikası və müalicəsi			

6.3.1.	İİV-nin diaqnostikası və müalicəsi üzrə normativ sənədlərin və təlimatların hazırlanması və yenilənməsi	Səhiyyə Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi	mütəmadi
6.3.2.	Antiretrovirus dərmanlarına davamlılıqı təyin etmək məqsədi ilə referens laboratoriyada müasir üsulların tətbiq edilməsi	Səhiyyə Nazirliyi	2016-2017
6.3.3.	Yüksəkrisikli əhali qrupları arasında İİV-nin profilaktikası məqsədi ilə zərərin azaldılması layihələrinin həyata keçirilməsi	Səhiyyə Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi	2016-2020
6.3.4.	Səhiyyə müəssisələri daxilində İİV-nin ötürülməsinin qarşısının alınması məqsədi ilə kompleks təhlükəsizlik tədbirlərinin həyata keçirilməsi	Səhiyyə Nazirliyi	2016-2020
6.3.5.	Profilaktik tədbirlərin həyata keçirilməsi ilə İİV-nin anadan uşağa ötürülməsi hallarının qarşısının alınması məqsədi ilə bütün hamilə qadınların müayinələrlə əhatə edilməsi və müvafiq profilaktik tədbirlərin həyata keçirilməsi	Səhiyyə Nazirliyi	2016-2020
6.3.6.	İİV-nin profilaktikası məqsədi ilə inyeksiyon narkotik maddə istifadəçiləri üçün əvəzedici terapiya daxil olmaqla, narkotik maddə asılılığından müalicə xidmətlərinin yaxşılaşdırılması	Səhiyyə Nazirliyi	2016-2020
6.3.7.	Cinsi istismara və cinsi zorakılığa məruz qalmış şəxslərə İİV-nin profilaktikası və psixoloji yardımın göstərilməsi üzrə tədbirlərin həyata keçirilməsi	Səhiyyə Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi, Daxili İşlər Nazirliyi	2016-2020
6.3.8.	İİV-lə yaşayan insanlar arasında vərəmin və digər yanaşı infeksiyaların profilaktikası, diaqnostikası və müalicəsinin təmin edilməsi	Səhiyyə Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi	2016-2020

6.3.9.	İİV-lə yaşayan insanlara palliativ yardım, qulluq xidmətlərinin və dəstəyin həyata keçirilməsi	Səhiyyə Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi	2016-2020
6.4. Kadr hazırlığı			
6.4.1.	Ambulator-poliklinika və stasionar tibb müəssisələrində, Ədliyyə Nazirliyinin penitensiar xidmətində çalışan tibb işçiləri üçün İİV-nin aşkarlanması, profilaktikası və müalicəsi üzrə təlimlərin keçirilməsi	Səhiyyə Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi	2016-2020
6.4.2.	İİV-nin profilaktikası, diaqnostikası və müalicəsi üzrə mütəxəssislərin xarici ölkələrdə hazırlanması	Səhiyyə Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi	2016-2020
6.4.3.	İİV infeksiyası ilə mübarizə sahəsində çalışan mütəxəssislərin konqres, konfrans, təlim və simpoziumlarda iştirakının təmin edilməsi	Səhiyyə Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi	2016-2020
6.5. İİV-lə mübarizəyə dair maarifləndirmə			
6.5.1.	Təhsil müəssisələrində İİV infeksiyasının profilaktikası və bu sahədə bilik səviyyəsinin artırılması məqsədi ilə müvafiq tədbirlərin keçirilməsi	Səhiyyə Nazirliyi, Təhsil Nazirliyi	mütəmadi
6.5.2.	İİV-lə mübarizəyə dair maarifləndirmə işinin aparılması, çap materiallarının hazırlanması və yayılması	Səhiyyə Nazirliyi, Təhsil Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi, Gənclər və İdman Nazirliyi, Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi	mütəmadi
6.5.3.	Kütləvi informasiya vasitələri ilə İİV-nin profilaktikasına dair ictimai maarifləndirmə işinin həyata keçirilməsi	Səhiyyə Nazirliyi, kütləvi informasiya vasitələri	mütəmadi